

COLLEGIUM VOCALE GENT
HATHOR CONSORT
LASSUS' LATE MADRIGALEN
JUNI 2018

LASSUS' LATE MADRIGALEN

Collegium Vocale Gent

Kristen Witmer *cantus* - Barbora Kabátková *sesta parte* - Benedict Hymas *altus* -
Tore Tom Denys *tenor* - Thomas Hobbs *quinta parte* - Jimmy Holliday *basso*

Hathor Consort

Romina Lischka *viola da gamba* - Thomas Baeté *viola da gamba* - Liam Fennelly *viola da gamba* - Irene Klein *viola da gamba* - Thomas Boysen *theorbe*

Philippe Herreweghe *muzikale leiding*

RENAISSANCE

1'20"

ORLANDUS LASSUS 1532-1594

De l'eterne

O tempo, o ciel

Per aspro mar di notte

⊙ ⊙ ⊙

ALFONSO FERRABOSCO ca.1575-1628

Fantasia nr. 1 (1604) *instrumentaal*

⊙ ⊙ ⊙

ORLANDUS LASSUS

Piu volte un bel desio

Ben sono i premi tuoi

Canzon la doglia e'l pianto

Che giova posseder

⊙ ⊙ ⊙

Vedi l'aurora *instrumentaal*

⊙ ⊙ ⊙

Quand'io penso al fuggir

Io son si stanco sotto'l fascio antico

Ecco che pur vi lasso

Quando il giorno (Sestina)

⊙ ⊙ ⊙

GIACHES DE WERT 1535-1596

Fantasia nr. 2 (1590) *instrumentaal*

⊙ ⊙ ⊙

ORLANDUS LASSUS

Chi è fermato

Deh lascia anima homai

Tanto e quel bene eterno amor

Il grave de l'età

Bronnen:

Madrigali novamente composti a 5 voci
(Neurenberg, 1585)

Madrigali a 4-5-6 voci, novamente composti (Neurenberg, 1587)

CD-VERKOOP

Bij dit concert worden cd's verkocht, waaronder de cd's *Lassus – Psalmi Davidis poenitentiales* en *Lassus – Lagrime di San Pietro* (met Ensemble Vocal Européen).

Als u Vriend bent krijgt u op vertoon van uw Vriendenpas korting. Wilt u Vriend worden? Vraag om meer informatie bij een van onze medewerkers.

VRIENDEN MAKEN HET MOGELIJK Het Festival en het Seizoen Oude Muziek hebben meer dan ooit Vrienden nodig. Heeft u genoten van dit concert? Word dan nu Vriend, of verhoog uw bijdrage als u al Vriend bent, zodat oude muziek een toekomst heeft in Nederland. U ontvangt bovendien korting op al onze concerten, op cd's en andere aanbiedingen, en u ontvangt viermaal per jaar ons Tijdschrift Oude Muziek.

TOELICHTING

*Il grave de l'età, ch'a sempre al fianco
Dolor, tedio, pallor, tenebre e ghiaccio,
Con gra forza m'assale; onde m'agghiaccio,
Pensando, come io son già frale e stanco.*

*Het gewicht van jaren, altijd vergezeld
van pijn, lusteloosheid, bleekheid, duister-
nis en koude,
overvalt me met grote kracht; ik verstijf
dan ook
bij de gedachte hoe kwetsbaar en ver-
moeid ik al ben.*

Met deze strofe begint een sonnet van de Venetiaanse dichter-theoloog Gabriele Fiamma (1533-1585), een van de geestelijke gedichten uit zijn verzameling *Rime spirituali* uit 1570. Uit deze moraliserende poëzie selecteerde Orlandus Lassus ongeveer de helft van alle teksten voor zijn twee late bundels madrigalen (1585 en 1587). De tekst van *Il grave de l'età* is tekenend voor Lassus' productie vanaf ca. 1580. In 1579 volgde Wilhelm zijn vader Albrecht van Beieren op als hertog van München, waar Lassus sinds 1556 in dienst was, eerst als zanger, nadien als kapelmeester. Twee factoren waren toen ingrijpend voor Lassus' werk: enerzijds de invloed van de Contrareformatie via de Jezuïeten en de streng religieuze hertog Wilhelm, die van zijn kapelmeester steeds meer religieuze composities eiste, anderzijds Lassus' zorgen om zijn oude dag en zijn eeuwige zaligheid na zijn dood. De madrigalenbundels uit 1585 en 1587 zijn dan ook overwegend geestelijke madrigalen, vooral op teksten van Fiamma en van Francesco Petrarca, niet uit diens liefdespoëzie, maar uit de religieus getinte *I Trionfi*, met als centraal thema de opgang van de mens vanuit de zonde naar de verlossing.

De bundel van 1585, exclusief op teksten van Fiamma en Petrarca, droeg Lassus op aan de kunstminnende hertog Mario Bevilacqua (1536-1593), die in zijn paleis in Verona geregeld concerten organiseerde, waar in intieme kring de verfijnde madrigaalkunst weerklonk. De opdracht van de bundel van 1587 is een persoonlijk

document, gericht aan Thomas Mermann (1547-1612), de hertogelijke lijfarts, die ook beslagen was in de muziek, de rechtskunde, de filosofie, de literatuur en de diplomatie. Als persoonlijke vriend van Lassus begeleidde hij hem tijdens zijn ziekte en zijn levenseinde. Terwijl de 12 madrigalen uit 1585 alle vijfstemmig zijn, is de bundel van 1587 niet alleen omvangrijker (23 werken), maar ook voor een wisselende bezetting van vier tot zes stemmen. Naast poëzie van Fiamma en Petrarca zijn enkele gedichten van de hand van Lodovico Ariosto, Francesco Beccuti en anoniem.

Het meest opvallende kenmerk van het laat-16de-eeuwse madrigaal is de toememende aandacht voor de relatie tussen tekst en muziek, vooral in functie van een optimale expressie. *Il grave de l'età* illustreert dit exemplarisch: het lage, 'drukkende' register bij de inzet *il grave*, de langzame beweging en de dissonanten op 'negatieve' affecten als *dolor* en *tedio*, die versnelling en de snedige ritmiek op *con gran forza m'assale*. De componist volgt de tekst als het ware op de voet. Met zijn madrigalen zet Lassus de deur op een kier naar de vroeg-barok: hij houdt zich nog steeds aan de strenge regels van het contrapunt, maar de zucht naar tekstexpressie verhoogt de drang naar een grotere vrijheid van expressie die met de madrigalen van zijn tijdgenoot Giaches de Wert en diens leerling Claudio Monteverdi een absoluut hoogtepunt bereikte.

Ignace Bossuyt

TEKSTEN

**DE L'ETERNE / O TEMPO, O CIEL / PER ASPRO MAR DI NOTTE / PIU VOLTE UN BEL
DESIO / BEN SONO I PREMI TUOI / CANZON LA DOGLIA E'L PIANTO / CHE GIOVA POS-
SEDER / QUAND'IO PENSO AL FUGGIR / IO SON SI STANCO SOTTO'L FASCIO ANTICO
/ ECCO CHE PUR VI LASSO / QUANDO IL GIORNO (SESTINA) / CHI È FERMATO / DEH
LASCIA ANIMA HOMAI / TANTO E QUEL BENE ETERNO AMOR / IL GRAVE DE L'ETÀ**

DE L'ETERNE

De l'eterne tue sante alme faville
Tal fuoco in me, sommo Signor, s'accende,
Che pur non dentro l'alm'accesa rende,
Ma fuori ancor convien, ch'arde e sfaville.

*Uw eeuwige en goddelijke vonken voeden,
mijn Heer, in mij een heilig vuur dat niet al-
leen mijn ziel weet te verblijden, maar ook
daarbuiten licht en warmte geeft.*

E tanto l'ore mie liete e tranquille
Fa questo ardor, mentre mi strugge
e 'ncende,
Che di lui bramo, ovunque il sol risplende,
Poter l'alm'infiammar a mille, a mille.

*Dat vuur verschaft mij zulk blijde uren
terwijl het mij verwarmt en smelten doet,*

*dat ik dolgraag in staat zou willen zijn om
die gloed in duizend zielen te ontsteken.*

Per questo alti misteri, occulti sensi
Vorrei scoprir delle sacrate carte
Con affetto, e con stil purgat'e mondo.

*Ik zou geheime boeken willen vinden
die deze raadseelen aan ons onthullen,
in liefderijke, reine taal geschreven.*

Tu, che le gratie, almo signor, dispensi,
Giungi a sì bel desio l'ingegno e l'arte,
Perch'arda meco del tuo amor il mondo.
(Gabriele Fiamma) - 1585/1.

*Ik smEEK u, Heer, om mij de kracht te ge-
ven waarmee ik iedereen ertoe kan bren-
gen zich aan uw vuur te warmen, zoals ik.*

O TEMPO, O CIEL

O Tempo, o ciel volubil, che fuggendo
Inganni i ciechi e miserabil mortali;
O di veloci più che vento e strali,
Or ab esperto vostre frodi intendo.

*O tijd, o hemelrond dat draait en vliedt
en dat de arme, blinde mens bedriegt,
o dag die sneller dan de wind vervliegt,
ik zie hoe elk van jullie ons misleidt.*

Ma scuso voi, e me stesso riprendo:
Che Natura a volar v'aperse l'ali;
A me diede occhi: ed io pur ne' miei mali
Li tenni; onde vergogna e dolor prendo.

*Dat is niet jullie schuld, maar die van mij,
want jullie zijn met vleugels uitgerust,
en ik kreeg ogen, die ik heb gericht
op 't kwade, wat mij nu bedroeft en spijt.*

E sarebbe ora, ed è passata omai,
Da rivoltarli in più sicura parte,
E poner fine agl'infiniti guai.

*Het is dus tijd, de hoogste tijd, om nu de
blik op iets belangrijkers te richten om
kwaad en leed niet meer te hoeven vrezen.*

Né dal tuo giogo, Amore, l'alma si parte,
Ma dal suo mal; con che studio, tu 'l sai:
Non a caso è virtute, anzi è bell'arte.
(Francesco Petrarca) - 1585/3.

*De dood bevrijdt ons niet van Amors juk,
maar van het aardse kwaad: met moeite,
want deugd is geen toeval, maar een
schone kunst.*

PER ASPRO MAR DI NOTTE

Per aspro mar di notte in picciol legno
 Senza guida o governo della vita
 Presi nell'età verde il primo corso,
 Pensando andar in più tranquilla parte,
 Senza provar l'ira crudel de' venti
 O 'l fero assalto delle torbid'onde.

Non hanno tante arene intorno l'onde,
 Né tante gemme ha ben fiorito legno
 Quando spiran d'april fecondi venti,
 Quanti hebbe affanni e doglie allor la vita;
 E pur non volle mai volger il corso,
 Per far presto ritorno in miglior parte.

Errai, scorrendo in questa e 'n quella
 parte,
 Ovunque volse il rio furor dell'onde,
 Sforzando sempre dietro a morte il corso,
 Mentre l'acque d'intorno, e dentro al legno
 Faceano orribil guerra alla mia vita,
 E con lor congiurati erano i venti.

Ma quel gran re, ch'affren'il mare
 ed i venti,
 Mosse pietoso i lumi in quella parte
 Ov'era oppressa la mia stanca vita;
 E con dolci parole acquetò l'onde,
 Volgendo il mio quasi sommerso legno
 A miglior strad', a più felice corso.

Così quel che m'avanza del mio corso
 Difenda, prego, da nemici venti
 Sì ch'a questi occhi homai sien
 tolte l'onde,
 E del suo aiuto a me doni tal parte,
 Che 'l mio carco d'error sì fragil legno
 Possa condurre ov'è l'eterna vita.

O voi, già stanchi in questa frale vita,
 Drizzate al sommo ben dell'alma il corso,
 Volgendo al cenno suo la vela e 'l legno,
 Che farà il mar tranquillo e quieti i venti,
 E vi condurrà seco in quella parte,
 Ove ne cuoce il sol, né bagnan l'onde.

Signor, il legno è fral, grave la vita
 E periglioso il corso in ogni parte;
 Ma i venti l'huom fuggir può teco, e l'onde.
 (Gabriele Fiamma) - 1587/1.

*In een klein bootje op de ruwe zee,
 zonder een gids, bestuurder of geleide,
 ben ik vertrokken, in mijn jonge jaren.
 Ik dacht te gaan naar rustige gebieden,
 zonder te lijden onder wrede winden
 dan wel een aanval van het woeste water.*

*De zee is niet omringd door zoveel stran-
 den, een boom wordt niet gesierd door
 zoveel knoppen wanneer de winden zacht
 zijn in april, zoveel als toen mijn leven
 zorgen telde.
 Toch wilde ik de steven nimmer wenden
 om weer te keren naar een beter oord.*

*Zo dwaalde ik dus doelloos over zee,
 gedreven door de woede van de golven
 en onvermoeibaar vechtend voor mijn
 leven,
 terwijl het water rond en in de boot
 mij met zijn gruwelijke kracht belaagde
 en met de woeste winden samenspande.*

*Toen heeft de Heerser over zee en winden
 zijn blik barmhartig naar de boot gericht
 waarop ik vocht voor mijn armzalig leven.
 Hij sprak de woeste golven sussend toe
 en wees mijn toen al haast gezonken
 scheepje
 een route die minder gevaarlijk was.*

*Ik smEEK hem om de weg die mij nog rest
 van hinderlijke winden te vrijwaren
 en zo de hoge golven te kalmeren.
 Ook smEEK ik hem mij zo te willen steunen
 dat ik dit zwaar belast en breekbaar
 bootje daarheen leid waar het leven
 eeuwig duurt.*

*Gijlieden die, als ik, bent moegestreden,
 laat u geleiden door de hoogste Heer
 en volg altijd de weg die hij u wijst, want
 hij kalmeert de golven en de winden, hij
 leidt u aan zijn hand naar het gebied waar
 ons het water en de zon niet schaden.*

*O Heer, het schip is zwak, het leven zwaar.
 De zee die wij bevaren is gevaarlijk.
 Met u kan men voor wind en water vluch-
 ten.*

PIÙ VOLTE UN BEL DESIO

Più volte un bel desio di farmi eterno
E di lasciar di me non bassi esempi,
M'ha scorto a dir ne' più famosi tempi
Le voglie e l'opre del gran re superno.

Come purgar convien l'affetto interno,
E fuggir sempre gli atti ingiusti ed empi
Mostrai sovente, e come l'huom de' tempi
Possa l'ira e l'orgoglio haver a scherno.

Hor a cantar del sommo amor m'invaglia
E m'accende un ardor viv'e possente,
Ch'ogni altra cura dentr'al cor mi sgombra.

Signor, se da te vien l'accesa voglia,
Del tuo spirito divin m'empì la mente
E di santo furor tutta l'ingombra.

(Gabriele Fiamma) - 1587/16.

BEN SONO I PREMI TUOI

Ben sono i premi tuoi, signor mio, degni,
Onde non schifi il cor stratio né morte,
E quella, che prometti, eterna sorte,
Onde ogni ben mortal l'huom sprezzì e sdegni.

Sien di lagrim'ogn'hor quest'occhi pregni,
E quant'io miro sol, noia m'apporte;
Contra me s'erga il fier nemico e forte,
Ed usi al danno mio tutti gl'ingegni.

Poi che sì grand'è il ben, per cui sospiro,
Sì pregiato l'acquisto del mio danno,
Sì liet'il fin d'ogni travaglio mio.

Benedetto sia 'l mio dolce martiro,
E 'l morir, che m'aviv', e quell'affanno,
Che mi scorge a gioir sempre con Dio.

(Gabriele Fiamma) - 1587/17.

*Ooit heeft verlangen naar een eeuwig
leven
en hoop dat men goed over mij zal denken
mij vaak ertoe gedreven in de kerken
de werken van de Hemelvorst te prijzen.*

*Ik sprak over ontlasting van mijn zonden
en vluchten voor verkeerde handelingen.
Ik toonde hoe de mens van deze tijd
de hoogmoed en de gramschap kan be-
strijden.*

*Nu wil ik van de hoogste liefde zingen,
want in mijn borstkas brandt een krach-
tig vuur dat al het andere uit mijn hart
verjaagt.*

*Hebt u dit vuur in mij ontstoken, Heer?
Vervul mij van uw heilige vervoering,
vervul mij van uw goddelijke geest!*

*Heer, uw beloningen zijn zoveel waard
dat ik leed, pijn en zelfs de dood niet
vrees;
want u beloont ons met een eeuwig leven
waarin het aards bezit voor ons niet telt.*

*Laten mijn ogen zich met tranen vullen,
laat alles wat ik zie mij treurig stemmen
en laat de vijand mij constant belagen
en mij op allerlei manieren schaden,*

*want groots is de beloning die mij wacht,
bijzonder is het doel waarnaar ik streef
en mooi als er een eind komt aan mijn
zorgen.*

*Gezegend is mijn zoete martelgang,
het sterven dat mij leven doet, de dood
die maakt dat ik altijd bij God zal zijn.*

CANZON, LA DOGLIA

Canzon, la doglia e 'l pianto è ben,
che cerchi,
E ch'agli afflitti porti
Questi santi conforti,
E di', che negli affanni il cor s'affina
Con la patientia alta virtù e divina.
(Anoniem) 1587/7.

*Het is jouw taak, gedicht,
op zoek te gaan naar waar de mensen
lijden
en waar je troost kunt brengen.
Vertel ze dat verdriet de harten loutert
en dat geduld een goddelijke deugd is.*

CHE GIOVA POSSEDER

Che giova posseder cittadi e regni,
E palagi habitar d'alto lavoro,
E serv'intorno haver, d'imperio degni;
Di porpora vestir, mangiar in oro,
Esser cantato da sublimi ingegni,
E l'arche gravi haver, pien di tesoro,
Con l'alta fama arrivar, fin al polo,
Morendo poi nel letto fredd'e solo.
(Pietro Bembo) - 1587/10.

*Het heeft geen zin om steden te bezitten,
en rijken, en paleizen te bewonen;
geen zin bediend te worden als een keizer,
uit gouden schalen en op gouden borden,
geloofd te worden door de grootste
geesten, en kisten vol met schatten te
bezitten, geëerd te worden in de hele we-
reld, als je toch eenzaam en alleen moet
sterven.*

QUAND'IO PENSO AL FUGGIR

Quand'io penso al fuggir ratto dell'hore
E veggio, mentre parlo, il volto e 'l pelo
Sparso, di morte l'un, l'altro di gelo
Cangiar l'usato suo vago colore:

*Wanneer ik denk hoe snel de tijd verglijdt,
zie ik, al pratend, hoe mijn huid en haar
Door naderende ouderdom en dood
de kleur verloren die ze vroeger hadden.*

Mi fermo, e pien d'horror prego il mio core
Che di se stesso habbia pietad'e zelo,
E non voglia smarrir la via del cielo
Fra le vane speranze e 'l van timore.

*Dat doet mij schrikken, en ik smeeek mijn
hart om anders en aandachtiger te leven
en om niet tussen loze hoop en vrees
van 't pad dat naar de hemel leidt te wij-
ken.*

Vedi, gli dico, ch'a tuoi danni aspira
La morte, che sen viene a gran giornate,
E che fugga il piacer, qual nebbia al vento.

*Let op, mijn hart, zeg ik. Je wordt belaagd.
De dood komt naderbij met rasse schre-
den. Als nevel in de wind vlucht het genot.*

Drizza a quel segno di pensier la mira,
Ove malgrado de l'ingorda etate
Potrai sempre con Dio viver contento.
(Gabriele Fiamma) - 1585/9.

*Richt dus je blik op de gedachte dat je,
ondanks de vraatzucht van de ouderdom,
altijd tevreden nabij God kunt leven.*

IO SON SÌ STANCO SOTTO 'L FASCIO ANTICO

Io son sì stanco sotto 'l fascio antico
Delle mie colpe e dell'usanza ria.
Ch'i' temo forte di mancar tra via,
E di cader in man del mio nemico.

*Ik ben zo moe onder de oude last van
schuldbewustzijn en het oude kwaad dat
ik hem niet veel langer meer kan dragen
en bang ben dat ik voor de vijand zwicht.*

Ben venne e dilivrami un grande amico,
Per somma ed ineffabil cortesia;
Poi volò fuor della veduta mia
Si ch'a mirarlo indarno m'affatico.

Ma la sua voce ancor quaggiù rimbomba:
O voi che travagliate, ecco il cammino;
Venite a me, se 'l passo altri non serra.

Qual grazia, qual amore, o qual destino
Mi darà penne in guisa di colomba,
Ch'i' mi riposi, e levimi da terra?
(Francesco Petrarca) - 1585/10.

ECCO, CHE PUR VI LASSO

Ecco, che pur vi lasso,
E lasso questi colli,
Quella ch'ha il cor di sasso
Fors'havra gli occhi molli,
Se vi fermat'insieme
A l'angosciose mie
Querele estreme.
(Anoniem) - 1587/8.

QUANDO IL GIORNO

Quando il giorno dall'onde apporta il sole
E quando accende i suoi lumi la notte,
Quando l'erba il terren copre o la neve,
O sia tranquillo, o sia turbato il tempo,
S'io vivo fra le genti o sol nei boschi
Sempre verso da gli occhi un mar di pianto.

Non hebbe huom forse mai
cagion di pianto
Più giusta, da ch'appars'al mondo il sole
Negli abitati lochi, over ne' boschi,
Perché sepolto in tenebrosa notte
Neghitoso e rubello a Dio gran tempo
Giacqui senz'il suo ardor,
freddo qual neve.

Hor come i rai del sol struggon la neve,
Cosi il divin amor mi stilla in pianto,
E m'apre il giorno, e rasserena il tempo.
Io t'adoro, io t'inchino, eterno sole,
Poi ch'essendo smarito fuor de' boschi,
M'hai scorto, e dato lume a la mia notte.

*Wel heeft een goede vriend mijn schuld
verlicht door een onzegbare vrijgevigheid.
Maar die is nu uit mijn gezicht verdwenen.
Ik zoek hem overal maar zie hem niet.*

*Toch klinkt zijn stem nog hoorbaar in mijn
oren: o gij die zwoegt en slooft, hier is
de weg. Kom tot mij, als geen ander hem
verspert.*

*Welke genade, welke liefde zal mij
de vleugels geven van een duif, opdat
ik rust zal vinden en de aard ontstijgen?*

*Ik ga jullie verlaten,
ik ga voorgoed op reis.
Zij die een hart van steen heeft
heeft misschien natte ogen,
als jullie even stilstaan
bij 't horen van mijn
allerlaatste weelacht.*

*Wanneer het daglicht wegzinkt met de
zon, die eerst de lichten aansteekt van de
nacht, als gras of kruid de grond bedekt,
of sneeuw, en bij windstil dan wel onstui-
mig weer, in stad of dorp of eenzaam inde
wouden, baden mijn ogen in een zee van
tranen.*

*Geen ander heeft zo'n reden om te wenen
als ik, die bij de opkomst van de zon,
in de bewoonde wereld of de wouden,
onzichtbaar in het duister van de nacht,
eenzaam ontwaakt, in onbarmhartig weer,
zonder een straalje zonlicht, koud als
sneeuw.*

*Zoals de zonnehitte sneeuw doet smelten,
uit zich mijn liefde voor de Heer in tranen.
De dag gaat open en het weer is rustig.
Ik kniel, ik buig voor u, eeuwige zon.
U leidt mij door het duister van de nacht,
wanneer ik in de wouden ben verdwaald.*

Parmi che sempre sian tenebre o notte
 E ch'ingombri il terren sol ghiaccio e neve,
 Mi sembran le città deserti e boschi,
 Ov'io non odo ragionar di pianto;
 E sarà prima oscuro e freddo il sole,
 Ch'io, fuor ch'in pianto, in altro spenda il
 tempo.

Il mondo muta ogn'hor stagione e tempo,
 Quando è di chiaro,
 e quando è fosca notte,
 Hor prest', hor tardo sorge e cade il sole;
 Ma sempre io vò seguir l'affanno
 e 'l pianto,
 Fin ch'appaia il mio crin fatto di neve,
 E lasci le città, le ville e i boschi.

Poggi, valli, campagne, fiumi e boschi
 Cercai, pien di mondano ardore, un tempo
 Con tal furor, ch'allor calda la neve
 Mi parve, e 'l foco freddo, e 'l giorno notte.
 Hor cerco di lavar l'error col pianto,
 Per mostrarmi purgato al vero sole.

Alma, che un tempo sei stata ne' boschi
 Nera, qual notte, hor ti farà il mio sole
 Col pianto bianca assai più che la neve.

(Gabriele Fiamma) - 1585/11.

CHI È FERMATO

Chi è fermato di menar sua vita
 Su per l'onde fallaci e per li scogli,
 Scevro da morte con un picciol legno,
 Non può molto lontan esser dal fine:
 Però sarebbe da ritrarsi in porto
 Mentre al governo ancor crede la vela.

(Francesco Petrarca) - 1587/3.

DEH LASCIA, ANIMA

Deh lascia, anima, homai,
 Lascia l'impresie vane
 E le voglie mondane,
 Che t'han condotto in tanti amari guai!
 Allhor cantar potrai
 Della vera speranz'il pregio altero:
 Ella non ama il canto,
 Se non scorge il cor santo.
 Lascia il torto sentiero,
 E poscia a dir di lei volgi il pensiero.

(Gabriele Fiamma) - 1587/5.

*Want in mijn leven is het altijd nacht,
 mijn paden zijn bedekt met ijs en sneeuw.
 De steden zijn verlaten als de wouden
 en ik hoor niemand spreken over tranen.
 Pas als de zon ijskoud en donker is,
 zal ik iets anders kunnen doen dan wenen.*

*Alles op deze wereld is onzeker.
 Soms is het dag en dan weer is het nacht.
 De zon verschijnt en daalt, soms vroeg,
 soms laat.
 Maar ik zal altijd tranen blijven storten.
 Totdat mijn haar zo wit zal zijn als sneeuw
 zoek ik mijn weg door steden, dorpen,
 wouden.*

*Ik heb gedwaald door steden, velden,
 wouden, door dalen, over heuvels, langs
 rivieren, bezield door werelds vuur, vol
 koppigheid, tot sneeuw mij warm leek en
 de dag een nacht.
 Ik tracht die fout met tranen uit te wissen
 en mij gelouterd aan de zon te tonen.*

*Ziel, jij die lang gedwaald hebt in het
 woud, zwart als de nacht, van nu af wast
 mijn zon je met haar tranen witter nog dan
 sneeuw.*

*Hij die besloten heeft dat hij wil leven
 op woeste zeeën, tussen hoge klippen,
 de dood niet vrezend, op een kleine boot,
 kan niet erg ver zijn van zijn eigen einde.
 't Is tijd dat hij op zoek gaat naar een ha-
 ven, terwijl het roer nog macht heeft over
 't zeil.*

*Toe, ziel, verspil geen tijd meer
 aan domme bezigheden
 en wereldse verlangens
 die jou zo vaak in moeilijkheden brachten.
 Nee, zing veeleer de lof
 van de verdiensten van de echte hoop.
 De hoop waardeert die zang, als
 ze uit een zuiver hart komt.
 Verlaat het kromme pad
 en zing van nu af aan alleen haar lof.*

TANTO È QUEL BENE

Tanto è quel bene, eterno amor, che nasce
 Dal vivo fonte della tua bontate,
 Ch'ogni gente arricchisce in ogni etate
 Ed ogni corpo ed ogni mente pasce.

Quanto in terra fra noi more e rinasce,
 E 'l ciel e gli astri e l'anime beate
 Orna ed accende d'alta caritate.
 Cosa non è, ch'ignud'o fredda lasce.

È puro bene, è ben perfetto, è tale,
 Ch'indarno a dir di lui lo stil ho preso,
 Poi ch'avanz'ogni lode, ogni pensiero.

Rendi, signor, il mio cor tanto acceso
 Di questo eterno ben celeste e vero,
 Che sprezz'ogni altro ben caduco e frale!
(Gabriele Fiamma) - 1587/19.

IL GRAVE DELL'ETÀ

Il grave dell'età, ch'a sempre al fianco
 Dolor, tedio, pallor, tenebre e ghiaccio,
 Con gran forza m'assale; onde m'aghiaccio,
 Pensando, come io son già frale e stanco,

Nella guerra di giorno in giorno manco.
 E la pace o la tregua in van procaccio,
 Fuggir non posso, e sento ognor il braccio
 Del tempo contra me farsi più franco.

Alma tu, che 'l furor sdegni degli anni
 E miglior vita dalla morte aspetti,
 Se del senso fuggir vorrai gl'inganni,

Ferma talmente in Dio tutti gli affetti,
 Ch'avendo fin del tuo mortal gli affanni,
 Non sien mai per finire i tuoi dilette.
(Gabriele Fiamma) - 1587/15.

*Zo veel, o Liefde, is het goede dat
 dat het haast alle mensen kan verrijken,
 en ieder lichaam voedt, en elke geest.*

*Al wat op aarde sterft en wordt herboren,
 de hemel en de sterren en de zielen,
 straalt met de gloed van uw barmhartig-
 heid. Niets wordt er naakt of koud door u
 gelaten.*

*Uw goedheid, uw volmaaktheid is zodanig
 dat ik vergeefs probeer haar te beschrij-
 ven, daar alle lof hier ontoereikend is.*

*Vul, Heer, mijn hart met zoveel warme lief-
 de met zoveel hemelse en ware goedheid
 dat ik voorbij ga aan wat minder is.*

*Zwaar is de ouderdom, die vergezeld gaat
 van pijn, verveling, duisternis en kou.
 Hij overvalt mij en hij maakt me bang,
 als ik beseft dat ik, breekbaar en moe,*

*in dit gevecht om 't dagelijks bestaan
 geen wapenstilstand en geen vrede vind.
 Ik kan niet vluchten, en van uur tot uur
 voel ik hoe ik niet aan zijn greep ontkom.*

*Maar jij, mijn ziel, vreest niet de last
 der jaren.
 Jou wacht een beter leven na de dood,
 als je de juiste paden weet te volgen.*

*Laat je zodanig leiden door de Heer
 dat, na het einde van je aardse zorgen,
 je geestelijke vreugd geen einde kent.*

Vertalingen: Ike Cialona

TOURNEE

di 12 juni / 20.00

Utrecht, TivoliVredenburg

do 14 juni / 20.00

Brussel, Kerk van Onze Lieve Vrouw ter Kapelle

za 16 juni / 20.00

Amsterdam, Waalse Kerk

COLLEGIUM VOCALE GENT

Collegium Vocale Gent werd op initiatief van Philippe Herreweghe in 1970 opgericht, uit een groep bevriende studenten. Het ensemble liep vooraan in het toepassen van nieuwe inzichten over de uitvoering van barokmuziek toe op vocale muziek. Hun tekstgerichte en retorische aanpak zorgde voor een transparant klankidoom waardoor het ensemble in nauwelijks enkele jaren tijd wereldfaam verwierf en wereldwijd te gast was op alle belangrijke podia en muziekfestivals.

HATHOR CONSORT

Het Hathor Consort van gambiste Romina Lischka speelt consortmuziek uit de renaissance en barok in verscheidene instrumentale bezettingen. In het repertoire staat de viola da gamba centraal. Hathor Consort's eerste cd *Lachrimae* met muziek van John Dowland verscheen bij het label Fuga Libera. Het ensemble was onder andere te horen in de Musikfestspiele Potsdam, het Festival van Vlaanderen, de Warsaw Philharmonie, het Wiener Konzerthaus en het Festival Oude Muziek Utrecht.

SEIZOEN OUDE MUZIEK 2018/2019

VAN DE MAKERS VAN HET FESTIVAL OUDE MUZIEK UTRECHT

Van Engelse songs uit de tiende eeuw, via kerstmotetten van Heinrich Schütz, tot de Concerti Armonici van graaf Van Wassenaer: tijdens het Seizoen 2018/2019 klinkt muziek van middeleeuwen tot barok op de mooiste locaties in Nederland en Vlaanderen.

Nieuw dit seizoen is dat we ook de romantiek verkennen, en wel in de vorm van een kleurrijke en geconcentreerde concertdag. Het minifestival Klavieren in Zutphen moet een nieuwe traditie worden. We lanceren dit initiatief in samenwerking met de Geelvinck Muziek Musea en hun prachtige collectie fortepiano's, met een eerste editie gewijd aan broer en zus Felix en Fanny Mendelssohn.

Zoals elk jaar zetten we in Utrecht en Amsterdam opnieuw een componistendag op. Dit keer draait het allemaal om Georg Friedrich Händel, met blokfluitsonates, klavierwerken, Romeinse cantates, en een lezing door de wereldautoriteit op het vlak van Engelse muziek, Peter Holman. Ter afsluiting klinkt een feestelijke *Messiah* door de Nieuwe Philharmonie Utrecht.

Zoals altijd geniet u ook in Seizoen 2018/2019 weer voordelig van oude muziek. Als u kaarten voor minimaal vier concerten bestelt krijgt u 15% korting. De locatie-abonnementen zijn extra voordelig. Informatie en kaartverkoop: oudemuziek.nl.
Tot ziens bij onze concerten!

In samenwerking met: **TivoliVredenburg, BOZAR, Waalse Kerk Amsterdam.**

Met dank aan: **Provincie Utrecht, Gemeente Utrecht, Stichting Oude Muziek Amsterdam, Stichting Kanunnik Salden/Nieuwenhof, Elisabeth Strouven Fonds, Bank Nederlandse Gemeenten, Stichting Vrienden Oude Muziek, plaatselijke organisatoren, beheerders en alle vrijwilligers.**

Mediapartners: **Stingray Brava en Zin Magazine.**

FONDS
PODIUM
KUNSTEN
PERFORMING
ARTS FUND NL

provincie :: Utrecht

TIVOLI
VREDEN
BURG

BO
ZAR
MU
SIC

zin

STINGRAY
brava

GNG

dioraphte

ORGANISATIE OUDE MUZIEK Plompetorengracht 4 • 3512 CC Utrecht

T +31 (0)30 232 9000 • info@oudemuziek.nl • www.oudemuziek.nl

redactie en opmaak: Susanne Vermeulen • © 2018 Organisatie Oude Muziek

coverbeeld: Georges de la Tour (1593-1652): 'Saint-Jérôme lisant'